

Grozījumi Publisko iepirkumu likumā

Neskatoties uz Saeimas Juridiskā biroja, Iepirkumu uzraudzības biroja (IUB) un Finanšu ministrijas (FM) iebildumiem, 2018. gada 26. aprīlī Saeimā tika pieņemti grozījumi Publisko iepirkumu likumā (PIL), ar kuriem noteikts pienākums pasūtītājiem izslēgt no publiskiem iepirkumiem ārzonā reģistrētas juridiskās personas un personu apvienības. Šie grozījumi attieksies uz iepirkumiem, kuri izsludināti, sākot ar 2018. gada 1. jūniju. Ar grozījumiem PIL veikti arī vairāki tehniski labojumi, precizējot atsauces un vairākas normas, lai nodrošinātu to atbilstību Direktīvai 2014/24/ES, kā arī papildināti vairāki panti.

SANDIJA NOVICKA,
zvērīnāta advokāte,
partnerē
Zvērinātu advokātu birojs
COBALT

Pienākums izslēgt no iepirkuma ārzonā reģistrētas personas

Ar grozījumiem PIL ir papildināts to gadījumu saraksts, kad pasūtītājam ir pienākums izslēgt kandidātu vai pretendentu no dalības iepirkuma procedūrā. Pēc 2018. gada 1. jūnija kandidāts vai pretendents būs izslēdzams no iepirkuma, ja:

- 1) kandidāts vai pretendents ir ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība;
- 2) Latvijā reģistrēta kandidāta vai pretendenta vairāk nekā 25 procentu kapitāla daļu (akciju) īpašnieks vai turētājs ir ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība;
- 3) kāds no kandidāta vai pretendenta norādītajiem apakšuzņēmējiem vai kāda no personām, uz kuras iespējams kandidāts vai pretendents balstās, ir ārzonā reģistrēta juridiskā persona vai personu apvienība.

PIL grozījumi neparedz no iepirkuma izslēgt tādus ārvalstīs reģistrētus kandidātus vai pretendentes, kuru kapitāla daļu (akciju) īpašnieks vai turētājs ir reģistrēts ārzonā. Šajā ziņā PIL grozījumi ir labvēlīgāki ārvalstu pretendentiem un kandidātiem.

PIL grozījumi paredz, ka pasūtītājs, kā arī piegādātājs par sevi, informāciju, kas nepieciešama, lai pārbaudītu, vai kandidāts vai pretendents nav izslēdzams no dalības iepirkuma procedūrā, iegūst Uzņēmumu reģistrā. Saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem informācija par Latvijā reģistrētu akciju sabiedrību akcionāriem Uzņēmumu reģistrā nav pieejama.

Uzņēmumu reģistrā ir pieejama informācija tikai par akciju sabiedrības dibinātājiem. Attiecīgi nav skaidrs, kā pasūtītājiem būs jāpārbauda šādu sabiedrību akcionāru sastāvs. Iespējams, pasūtītāji prasīs, lai akciju sabiedrības iesniedz aktuālo akcionāru reģistru vai vismaz apliecinājumu, ka ārzonās reģistrētām juridiskām personām nepieder vairāk kā 25 procentu no to akcijām.

PIL grozījumi neparedz atkāpi attiecībā uz tādām akciju sabiedrībām, kuru akcijas atrodas publiskā apgrozībā. Tātad arī šādu akciju sabiedrību gadījumā pasūtītājam būtu pienākums pārliedzināties, ka ne vairāk kā 25 procenti akciju pieder ārzonās reģistrētām juridiskām personām. Ja akcijas atrodas publiskā apgrozībā, informāciju par akcionāriem ir iespējams iegūt no Latvijas Centrālā depozitārija. Attiecīgi šādām sabiedrībām, visticamāk, var nākties prasīt akcionāru sarakstu no Latvijas Centrālā depozitārija iesniegšanai pasūtītājam. Praksē ir novērots, ka Latvijas Centrālā depozitārija rīcībā esošā informācija ne vienmēr ir pietiekoši detalizēta, lai noteiktu valsti, kurā akcionārs ir reģistrēts. Turklāt šādu akciju sabiedrību gadījumā akciju īpašnieki var mainīties ļoti bieži. No PIL grozījumiem nav skaidrs brīdis, kas ir izšķirošs, lai izvērtētu dalībnieku (akcionāru) reģistrācijas valsti (pieāvājuma iesniegšanas brīdis, pieāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējā diena vai diena, kad pieņemts lēmums par iespējama iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu).

PIL grozījumu kontekstā pārbaude veicama tikai attiecībā uz sabiedrības tiešajiem dalībniekiem (akcionāriem). Ņemot vērā minēto, PIL ieviesto aizliegumu sabiedrībām ar ārzonā dalībniekiem (akcionāriem) piedalīties iepirkumos var viegli apiet, izveidojot pa vidu holdinga sabiedrību Latvijā vai kādā citā valstī.

Saskaņā ar PIL grozījumiem ārzona ir: "zemu nodokļu vai beznodokļu valsts vai teritorija Uzņēmumu ienākuma nodokļa

likuma izpratnē, izņemot Eiropas Ekonomiskās zonas dalībvalstis vai to teritorijas, Pasaules Tirdzniecības organizācijas Nolīguma par valsts līgumiem dalībvalstis vai teritorijas un tādas valstis vai teritorijas, ar kurām Eiropas Savienība vai Latvija noslēgusi starptautiskos līgumus par tirgus atvēršanu publisko iepirkumu jomā".

Pamatojoties uz Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu, izdotajos 07.11.2017. MK noteikumos Nr. 655 "Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām" (MK noteikumi Nr. 655) par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām ir atzītas 25 valstis un teritorijas.

Ņemot vērā FM iebildumus, PIL vajadzībām no šīm teritorijām ir izslēgtas EEZ dalībvalstu teritorijas (piem., Jaunkaledonija, Senpjēra un Mikelona, kas ir Francijas teritorijas; Svētās Helēnas sala, kas ir Lielbritānijas un Ziemeļrīrijas Apvienotās Karalistes teritorijas). Līdzīgi no šī saraksta ir izslēgtas ASV teritorijas (piem., Guama), kā arī Pasaules Tirdzniecības organizācijas Nolīguma par valsts līgumiem dalībnieces, jo tas būtu pretrunā Latvijas starptautiskajām saistībām.

To valstu teritoriju sarakstu, kas PIL vajadzībām ir izslēgtas no MK noteikumu Nr. 655 saraksta un PIL vajadzībām nav uzskatāmas par ārzonu, IUB apkopos un izvietos savā tīmekļvietnē. Līdz ar to, lai noskaidrotu valstis un teritorijas, kuras ir ārzonas PIL vajadzībām, būs jāvērtē MK noteikumu Nr. 655 esošais saraksts, izslēdzot no tā IUB tīmekļvietnē norādītās valstis un teritorijas.

Kopumā ieviestais regulējams ir bezjēdzīgs un radīs tikai papildus administratīvo slogu pasūtītājiem un piegādātājiem. Saskaņā ar IUB apkopoto informāciju 2017. gadā nevienā iepirkumā nav uzvarējis komersants no valsts, kas uzskatāma par ārzonu PIL grozījumu izpratnē. Visticamāk, arī iepriekšējās gados situācija ir stipri līdzīga.

Savukārt pienākums pārbaudīt kandidāta vai pretendenta dalībniekus (akcionārus) un to personu, uz kuru iespējams kandidāts vai pretendents balstās, reģistrācijas valstī ir bezjēdzīgs un nevajadzīgs pasākums. Nepieciešamība ieviest šādu regulējumu tika pamatota ar nepieciešamību vērsties pret izvairīšanos no nodokļa samaksas un nodrošināt vienlīdzīgas pozīcijas piegādātājiem, kas piedalās iepirkumos.

Pirmkārt, saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu faktiski jebkuri maksājumi (arī dividendes) ārzonās reģistrētām personām tiek apliktas ar uzņēmumu ienākuma nodokli 23% apmērā. Līdz ar to, ja Latvijā reģistrēta sabiedrība, piedaloties iepirkumā gūtu peļņu, izmaksājot šo peļņu ārzonā reģistrētam dalībniekam (akcionāram) vai sadarbības partnerim, Latvijā būtu jāsamaksā papildu nodoklis 23% apmērā no izmaksātās summas. Tātad Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums jau šobrīd satur regulējumu, kas nodrošina to, ka šādi kandidāti vai pretendenti nevar izvairīties no nodokļu samaksas vai atrasties izdevīgākā stāvoklī.

Otrkārt, kā norādīts iepriekš, ar grozījumiem ieviesto aizliegumu iepirkumos piedalīties ārzonu uzņēmumiem, varēs viegli apiet reģistrējot

kandidātu vai pretendentu ārvalstīs vai arī radot nedaudz sarežģītāku korporatīvo struktūru, lai nodrošinātu, ka ārzonas komercsabiedrība nav tiešais kandidāta vai pretendenta dalībnieks (akcionārs).

Jāmin arī tas, ka Finanšu ministrija ir izteikusi bažas par to, vai šāds regulējums atbilst Direktīvas 2014/24/ES 57. panta prasībām, kurā paredzēts izslēgt kandidātu un pretendentu izslēgšanas gadījumu uzskaitījums. Saistībā ar iespējamiem Eiropas Savienības tiesību pārkāpumiem valstij var rasties papildu izdevumi un zaudējumi. Šim apstāklim īpaša uzmanība jāpievērš pasūtītājiem, kuri iepirkumos izmanto ES fondu līdzekļus.

Citi grozījumi PIL

Ar grozījumiem veikta virkne precizējumu PIL, lai novērstu neprecizitātes un nodrošinātu atbilstību Direktīvas 2014/24/ES prasībām. Lai arī katra no izmaiņām pati par sevi šķiet maznozīmīga vai pat tehniska, iepirkumu speciālistiem jābūt uzmanīgiem, izmantojot iepriekš sagatavotu dokumentāciju, kā paraugu iepirkumos pēc grozījumu stāšanās spēkā. Neatbilstība jaunajam likuma prasībām var novest pie sūdzībām par nolikumu prasībām vai iesniegto piedāvājumu noraidīšanas.

Starp grozījumiem, kas stāsies spēkā 01.06.2018., jāpiemin sekojošas izmaiņas:

- 1) atbilstoši Direktīvas 2014/24/ES regulējumam, noteikts, ka pasūtītājs ir tiesīgs neatklāt šā panta pirmajā un otrajā daļā minēto informāciju, kuras atklāšana varētu kavēt normatīvo aktu piemērošanu vai būtu pretrunā ar sabiedrības interesēm, vai ierobežotu piegādātāju konkurenci, vai kaitētu piegādātāju pamatotām komerciālajām interesēm (PIL 37. panta 6. daļa);
- 2) piegādātāji savas būtiskākās veiktās piegādes vai sniegtos pakalpojumus apliecina ar izziņām vai atsauksmēm (PIL 46. panta 3. daļas 2. punkts);
- 3) līgumcenas pieaugumu būtisku līgumu grozījumu gadījumā noteic kā visu secīgi veikto grozījumu naudas vērtības summu, un tas nevar pārsniegt 50 procentu no sākotnējās iepirkuma līguma līgumcenas attiecībā uz katru gadījumu, kas minēts PIL 61. panta 3. daļas 2. un 3. punktā (PIL 61. panta 4. daļa).

2019. gada 1. janvārī stāsies spēkā norma, kas nosaka, ka pircēja profils ir vietne valsts elektroniskās informācijas sistēmā. Šobrīd pircēja profils var atrasties arī pasūtītāja tīmekļvietnē. Grozījumi vērsti uz to, lai visa informācija par iepirkuma procedūru būtu pieejama vienuviet. **ie**